

YUSUF ÖZMERDİVENLİ

Kayseri Lisesi Emekli
Müdür Yardımcısı ve
Fizik Öğretmeni

Boş zamanlarımızı nasıl değerlendiririz?

Boş zamanların değerlendirilmesi çocuk, genç, yetişkin, emekli, işçi çok geniş bir kitleyi ilgilendirmektedir. Hem çalışanların, hem de işsizlerin boş zamanlarını değerlendirmek ülkemiz için gereklidir. Sağlıklı, mutlu ve başarılı kişilik yaratmanın yollarından birisi de boş zamanların iyi bir şekilde değerlendirilmesidir.

Gerçek anlamdaki boş zamanların iyi veya kötü kullanılması kişiyi karlı veya zararlı çıkaracaktır. Zamanımız çok ama çok değerlidir. Tıpkı para gibi. Paradan daha kıymetli. Atalarımız ne diyorlar "VAKİT NAKİTTİR." Bu sözdeki nakit para anlamına gelir. Vaktimiz aynı zamanda paradır.

Anne babalar, eğitimciler, ilgililer ve sevgili öğrenciler!

"Gençlik çağı, insan hayatının bitmek tükenmek bilmeyen enerji ve heyecan dolu dinamik bir çağdır. Bu çağın, kendine göre, problemleri ve özellikleri elbette olacaktır. Bütün dünya gençliğinin buhranlarının ve bunalmalarının dayanılmaz boyutlara ulaştığı günümüzde, Müslüman-Türk gençliğinin son derece özel bir yeri olduğuna inanıyor ve köklü bir tarihi mirasa sahip olduğunu kabul ediyorum. İşte böyle bir neslin yetişmesinde ve tarihi görevinin başına geçmesinde herkese düşen görevlerden birisi de boş zamanların iyi değerlendirilmesidir". (1)

Yarımızın ümidi, geleceğimizin teminatı, yüce Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin koruyuculuğunu emanet ettiği gençliğin; milli, ahlaki değerlerimizi benimsemiş kendisine emanet edilen vazifenin sorumluluğunu idrak etmiş olarak, yetişmesi aynı zamanda onların boş zamanlarını iyi değerlendirmesine de bağlıdır.

"Boş zamanlar, insanın kendi iradesi dahilinde bir şey yapmak, ya da yapmamak arasında, serbest bir seçim yapabildiği, yapmak ya da yapmamak istediği şeyleri genede serbestçe tayin edebildiği sürelerdir". (2)

Başka bir deyişle "okul ve iş saatleri dışında geçen hayat parçasına boş zamanlar diyoruz. Boş zamanların büyük bir parçası okula veya işe gidip gelmek, yemek, yıkanmak, alışveriş etmek, günlük işlerde anne-babaya yardımcı olmak, ziyaretlerde bulunmak, uyumak. v. b. gibi fert, aile ve toplum hayatının sorumlulukları ile ilgili fiillerle dolar. Bütün bunlardan arta kalan zamanlardır ki; kişinin kendi şahsi veya toplum yararına kullanabileceği boş zamandır." (3)

İşte, bu gerçek anlamdaki boş zamanların iyi veya kötü kullanılması, günümüzün bütün medeni memleketlerinde önemli toplum problemi olarak ele alınmıştır. Memleketimizde de kalkınma planında ele alınması gereken konulardan biridir.

Okul çağındaki çocuklarla iş hayatındaki gençleri, okulla iş saatleri dışında kalan boş zamanlarda can sıkıntısından, başı boşluktan alkollizimden, beyaz zehirden, kumardan, fuhuştan

suçtan kısaca moral ve fizik sağlığını tehdit eden bütün kötü örneklerden, toplumları çökerten uçuruma sürükleyen zararlı alışkanlıklardan korumak, aynı zamanda geleceğimizin teminatı gençlerin bilgisini, zevkini, mesleki verimini yükseltmek, iyi insan olmalarını sağlayıp, iyi vatandaşlık cevherlerini işlemek için boş zamanları değerlendirme problemini bütün kalkınan milletler gibi ön plana almalıyız. En değerli ekonomik kaynağımız olan insan gücünü çeşitli sosyal ve kültürel sebeplerle çöllerde kaybolan akarsular gibi heba olup gitmesine engel olmalıyız.

Çalışıp ilerlemek, mutlu ve bahtiyar olmak, insanca yaşayabilmek için şu beş şeyin kıymetini bilmemizi Peygamberimiz (S.A.V.) bizlere mealen şöyle emir buyurmuşlardır:

"Beş şey gelip çatmadan evvel o beş şeyi ganimet bil"

1. Ölüm gelmeden evvel hayatın kıymetini,
2. Hasta olmadan evvel sıhatin kıymetini,
3. Meşguliyetten evvel boş zamanın kıymetini,
4. İhtiyarıktan evvel gençliğin kıymetini,
5. Fakirlik gelmeden evvel zenginliğin kıymetini bil ve bunlardan istifadeye çalış."

Her hakkın bir ödev karşılığı olduğunu, çalışanın kazanacağı gerçeğini ve kısa insan ömründe, zaman öldürmenin milli kaderimize karşı işlenen en büyük suç sayılması gerçeğini aklımızdan çıkarmamalıyız. Eğer dünyada insanlığın yararına bir eser, bir değer bırakmazsak yazık olur bizlere, yazık olur neslimize ve yazık olur milletimize.

O halde bu derece öneme haiz olan boş zamanları, kişinin kendi yararına ve toplum yararına kullanabilmesi için neler yapabiliriz? Bunlar kişinin ilgisine, yeteneğine ve yaş guruplarına göre değişmekle beraber şöyle sıralayabiliriz:

1) Boş zamanları değerlendirmede okuma vasıtaları

Okumak, insanı hayvandan ayırt eden en büyük fark, boş zamanlarını değerlendirmede en mükemmel vasıtalarından biri olabilir. Yalnız her vasıta gibi okumak da iyiye ve kötüye kullanılabilir. İyi bir okuma alışkanlığının iki temel şartı vardır.

1) Okuma zevki, 2) Okuma sabrı
"Okuma kültürü" denilen bu iki alışkanlık da küçük yaşlarda ailede ve okulda kazanılır.

Bugünün medeni dünyası, bilgi ve teknik temeli üzerine kurulmuştur. Bizi madde-ten ve manen yükseltecek bilgiler kitap sayfaları arasındadır. Kitap almayı, okumayı, okuduğunu anlayıp üzerinde düşünmeyi bilen kimse, her zaman için dünyanın en mutlu insanı sayılır. Çünkü kitaplar ruhu zenginleştirir, insana sonsuz bir manevi güç ve ilham kazandırır, yapıcılığa doğru iter. Kitap insan için en iyi, en sadık arkadaşdır. Gençliğin boşalmak isteyen enerjisi-

nin doğurduğu taşkınlıkları, ancak gençlerimiz için bir hayat kılavuzu olan kitaplar fireler. İhtiyarlığın bezginliğini de yine kitaplar giderir.

Okuma bu kadar önemli ama, okuyacak kitaba parayı nereden bulalım diyecek olanlar kötü alışkanlıklardan sigaranın 400 madde halinde sıralanan zararlarından sadece bir tanesini, yani keseye olan zararını, kendisine ve insanlığa faydalı hale dönüştürüldüğünü yani kitap satın alma alışkanlığı haline getirildiğini de kazanacağını bir örnekle görelim: Günde bir paket Samsun sigarası içen bir sigara tiryakisi ayda; $30 \times 2.250 = 67.500$ YTL. Bir yılda ise $365 \times 2.250 = 821.250$ YTL Buna kibrit parasını da eklersek 825.00 YTL sini sigaraya veriyor demektir. Şayet fiyatlar artmaz sabit kalırsa bu tiryaki 5, 10, 15... yılda bunun katları kadar parayı farkında olmadan sigaraya vermiş olacaktır. Bu kişi, hele hele babasının verdiği harçlıkla geçinen bir öğrenci olursa düşündürücüdür. Şimdi sigara parası olarak havaya atılan parayı günde, haftada, ayda kitap almak yolunda değerlendirilirse, bu sürede kazanılacak kütüphaneyi veya başka faydalı şeyleri siz düşününüz. Yani sigaraya verilen bu milyarlarca YTL ile neler alınmaz ki? (5)

2) Boş zamanları değerlendirmenin bir diğer yolu da gazete, mecmua v.b. eserlerden kúpür toplamak, güzel sözleri biriktirmektir.

Gazete ve mecmualardan kesilerek biriktirilen kúpürler zamanla birikerek, ileride faydalanılacak çok güzel bir kaynak meydana getirirler. Güzel sözler ve vecizeler biriktirmek de o kadar faydalı ki, bunların bazen de bir ömrün bütün tecrübesini içinde taşır ve bize hakikatleri inbikten hatıralar halinde verir.

"Vecizeler nesilden nesile çekilmiş telgraflar, bir devrin öbür devre sunduğu hayat hediyeleri, geçenlerin gelenlere bıraktığı canlı vasiyetnamelerdir. İçinde öyleleri vardır ki bir devri karakterize eder, bir cemiyetin asırlar içerisinde süzülüp gelen felsefesini hülasa eder. Konuşurken, sohbet ederken, yerinde söylenmiş bir vecize başlı başına bir muvaffakiyettir. Mevzu aydınlatır, sohbetle lezzet ve zarafet katar. Münakaşaları tarafsız bir otoritenin hakemliği ile tatlıya bağlar". (6)

3) Çeşitli koleksiyonlar yaparak boş zamanlarınızı değerlendirebilirsiniz

Zamanımızda insanlar her çeşit eşyanın koleksiyonunu yaparak boş zamanlarını faydalı, hatta karlı olarak değerlendirmektedir. Bu koleksiyonlar bazı ders ve konulara yardımcı da olmaktadır. Hasılı hem maddi, hem manevi büyük faydalar sağlamaktadır. Bunlardan bazılarında ticaret bile yapılmaktadır. Zaman zaman gazetelerde "bir pul koleksiyonunda bir tek pul 3 000.00 YTL, bir galeride bir tablo 145 000.00 YTL ve satıldı" gibi haberler okumuşunuzdur koleksiyonlardan bazılarını şöyle sayabiliriz. a) Pul, b) para, c) çiçek ve yaprak d) kelebek, e) kart postal, f) çeşitli bitki koleksiyonları, g) antika eşyalar koleksiyonu vb..

4) Hatıra, şiir defteri tutup albümler yaparak boş zamanlarınızı değerlendirebilirsiniz

Hayatımızda kimi zaman sevinçli kimi zaman acıklı günlerimiz olacaktır. bunların bazılarını hatırlamamız hatta ibret almamız gerekenler olacaktır. Bunları tutacağınız bir hatıra defterine yazabilirsiniz. İleride heyecanla okuyacak

istifade edecek, geleceğinize yön vereceksiniz. Kendiniz ve aile fertlerinizin fotoğraflarını toplayacağınız bir albüm yaparak sayfaları bir çağın, bir devrin çizgilerini, yaşantılarının canlı hatıralarını unutulmak denen zalim karanlığın elinden kurtarabilirsiniz.

5) Spor yaparak ta boş zamanlarınızı değerlendirebilirsiniz.

Atalarımız "sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" diyerek sporun önemini belirtmiştir. Sağlam vücutta iyi beslenme ve vücut eğitimi ile kazanılır. En iyi vücut eğitimi spor eğitimi ile kazanılabilir. Çeşitli hareketler, yürüyüşlerde bir çeşit spordur. İnsan kırlarda yürüyüş ve gezinti yaparak da ortam değiştirip temiz hava alarak da, sporun amaçlarını yerine getirmiş olabilir. Koşular, kültür fizik hareketleri, barfiks, gülle atma, uzun atlama yüzme ve benzeri birer spordur. Ancak bu sporların uzun sürmemesi gerekir. Sinema konferans atletizm yarışmaları, çeşitli müsabakalar, folklor gösterileri, kız öğrenciler için örgü işleri vb.. birer eğlence ve dinlenme çeşididir.

6) Sevdiğiniz işlerle meşgul olarak da yeteneklerinizi geliştirebilirsiniz

Evde boş zamanlarınızda faydalı işler yaparak zamanlarınızı değerlendiriniz. Evde ufak tefek tamir işleri, bağ bahçe işleri, çiçeklerle ilgilenmek gibi uğraşlar sayılabilir. Tabi bunların hepsini aynı anda demiyoruz. Arada değişik işlerle ilgilenerek hem aile bütçesine katkıda bulunur, hem de faydalı bir iş yapmış olmanın zevkini tadarsınız.

İlgi duyuyorsanız resim yaparak, hoşlanıyorsanız müzik ile meşgul olarak boş zamanlarınızı değerlendirebilirsiniz. Atalarımız: "müzik ruhun gıdasıdır" demişlerdir. Radyo dan televizyondan v.b. müzik aletlerinden müzik dinleyebilirsiniz. İmkânınız varsa bir enstrüman çalmasını öğreniniz. "Ancak azı kara çoğu zarar." kuralını da unutmayınız.

Dünyaya gelişimizin elbette bir sebebi vardır. Bizim burada yaşayışımızın sebebi, tekamül edebilmek içindir. Bize tanınan ve adına ömür dediğimiz zaman parçası hiç durmadan akıpgidiyor. Kaybettiğimiz maddi her şeyi yeniden elde edebiliyoruz. Ama, zamanı geri getirmek mümkün değildir. Bundan çıkan anlam da açıktır. Vakit boşa geçirilmeli ve zamandan azami istifade temin edilmelidir. İnsan kendisine tanınan zamanı ne kadar iyi değerlendirirse, o derece, şahsına, ailesine, nesline, arkadaşlarına, çevresine, vatanına, milletine dolayısıyla insanlığa faydalı olma imkanı bulur. Böylece boş zamanlarınızı hoş zamanlara çevirebilirsiniz.

KAYNAKLAR

- 1) Nevzat YÜKSEL-Türkiye'de Gençlik Sorunları ve Çözümleri s 9
- 2) Marcel HİCTER-Belçika Eğitim Banklığı Boş zamanları Değerlendirme Genel Direktörü
- 3) Dr. Vedat Nedim TÖR-Boş zamanları Değerlendirme Semineri s.61
- 4) Cami's SAGIR-500 Hadis s. 73
- 5) Yusuf ÖZMERDİVENLİ-1982-1983 Kayseri Lisesi Yıllığı
- 6) Av. Hasan Basri Erk-Vecizeler s.5